

Drogpolitisk handlingsplan 2017 Borås Stad

Inledning

Fritids- och folkhälsoförvaltningen samordnar arbetet med att ta fram en kommungemensam handlingsplan. Insatser i planen ska stödja arbetet och val av metoder.

Handlingsplanen styr insatser från den kommunala huvudmannen, däremot sker samverkan med andra huvudmän i flera av planens punkter.

Grundskole-, individ- och familjeomsorgsnämnden samt utbildnings- och gymnasienämnden ska göra egna handlingsplaner utifrån Borås Stads program och plan. Övriga nämnder ska i sin planering beakta Borås Stads program.

Evidensbaserad praktik - drogförebyggande arbete

Insatserna i planen ska överensstämja med *evidensbaserad praktik*¹ Evidensbaserad praktik innehåller tre delar: den bästa tillgängliga kunskap, den professionelles expertkunskap och den berörda mottagarens situation, erfarenhet och önskemål. Evidensbaserad praktik innebär att man medvetet och systematiskt väger av dessa tre enheter mot varandra och att man följer upp resultatet av sin verksamhet.

Den strategi som varit rådande under de senaste tio åren inom det drogförebyggande arbetet i Sverige har baserats på att minska tillgängligheten genom olika former av restriktioner som åldersgränser, monopol på försäljning, höga priser genom beskattning. Information och upplysning har bidragit genom att upplysa om hälsokonsekvenser av droger och ge sakliga motiv för de restriktiva åtgärderna. Tidig och lättillgänglig hjälp och stöd för människor med för hög konsumtion har varit en viktig del av politiken.

Under den tid denna strategi har verkat har rökning och alkoholkonsumtion bland ungdomar minskat kraftigt och missbruket av narkotika legat relativt stabilt. Denna hållning stöds också av sammanställningen av evidensbaserade metoder inom alkoholområdet som gjorts av Thomas F Babor i *Alcohol: No Ordinary Commodity*.

SBU (statens beredning för medicinsk och social utvärdering) konstaterade i en rapport 2015 att det finns för lite forskningsstöd för olika manualbaserade program när det gäller att förebygga missbruk av alkohol, droger och spel hos barn och unga. Det allmänna rådet blev att göra få saker väl och att man gör saker på många områden samtidigt. (SBU utvärderar rapport 243/2015)

Planens disposition

Planen omfattar två nivåer; utvecklingsområden och bevakningsområde. Den disponeras utifrån Drogpolitiska programmets tre huvudområden.

¹ <http://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/attarbeteaevidensbaserat>

Utvecklingsområden är sådana insatser som utreds, förankras och/eller beslutas under planåret. **Bevakningsområden** är åtgärder i planen som är viktiga delar för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, som funnit sin form och utförs som en del av ”driften”. Sist i detta handlingsprogram förklaras en del av insatserna i programmet mer ingående. Här finns också en lista över förkortningar.

Förkortningar förvaltningar

Fritids- och folkhälsoförvaltningen	FOF
Grundskoleförvaltningen	GRF
Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen	GVUF

Tillgången till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak skall minska

Det är framförallt staten som på olika sätt kan påverka tillgängligheten. Kommunen har begränsade möjligheter på detta område, men kan bidra med kontroll av efterlevnad och information till medborgarna.

Att utveckla under året

	Utförare och rapportör
Undervisning om ANTD i grundskola och gymnasium får tydligare mål och genomtänkt innehåll med en tydlig progression mellan åren.	GRF och GVUF
Samordna insatserna mot cannabis	FOF samordnar
Utbilda informatörer, ”samtalsledare” cannabis	FOF
<i>Insatser kopplade till Medborgarlöftet i syftet att stävja den öppna narkotikaförsäljningen.</i>	Polis
Upplysning om riskkonsumtion alkohol till vuxna.	FoF tillsammans med Regionen
Genomföra antirökkampanjen #smartsapiens – riktad till gymnasieelever under året	FOF tillsammans med andra
Drogpolitiska ledningsgruppens roll som samordnare och expertgrupp skall göras mera känd under året.	FOF samordnar

Att följa och rapportera

	Utförare och rapportör
Tillståndsenheten ska genomföra minst en tillsyn per år på varje serveringsställe med serveringstillstånd.	Tillståndsenheten
Tillståndsenheten ska stärka näringens egenkontroll för försäljning av folköl, tobak och receptfris läkemedel genom kontinuerlig information och utbildning	Tillståndsenheten

Tillståndsenheten ska genomföra en tillsyn per år på varje försäljningsställe för tobak, folköl och receptfria läkemedel.	Tillståndsenheten
Tillståndsenheten ska erbjuda restaurangpersonal utbildning i ansvarsfull alkoholservice en gång per år.	Tillståndsenheten
Miljöförvaltningen ska i samband med ordinarie tillsyn genomföra tillsyn för rökfria skolgårdar.	Tillståndsenheten
Folkhälsoenheten ska inom ramen för överenskommelsen med polisen om samverkan samordna och driva arbetet för minskad offentlig alkoholkonsumtion samt mot narkotika och dopningsmissbruk.	Polisen och FoF

Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol, ska successivt minska

Att utveckla under året

	Utförare och rapportör
ANTD-rutiner grundskola, kommunala fritidsverksamheter – behöver justeras i och med omorganisationen	FOF samordnar
ANTD-rutiner gymnasium implementeras	GVUF
Implementera föräldrastödsprogrammet DAGS på fler högstadieskolor i kommunen	FOF och GRF

Att följa och rapportera

	Utförare och rapportör
SSPF – (samverkan socialtjänst, skola, polis, fritid) stöd till unga i riskzon fungerar på alla geografiska områden	IFO
Skolhälsovårdens hälsosamtal åk 8 och åk 1 gymnasiet, ska inkludera tobak, alkohol, narkotika och dopning.	GRF, GVUF
Föreningsenheten ansvarar för att driva arbetet ”Säker och trygg förening” gentemot föreningslivet i Borås.	FOF
Folkhälsoenheten ska redovisa statistik om ungdomars drogvvanor i syfte att öka kunskapen bland politiker och personal som möter barn och unga i sin tjänst.	FOF
Folkhälsoenheten ska bevaka tillfällen att delta i regionala och nationella tillgänglighetsbegränsande kampanjer.	FOF
Folkhälsoenheten ska årligen ordna en föreläsning om kosttillskott, dopning och dopningsmissbrukets konsekvenser för personal som arbetar med barn och unga.	FOF
Folkhälsoenheten ska erbjuda en utbildning per år i metoden Motiverande Samtal till personal som möter barn och unga i sitt arbete.	FOF

Personer med missbruk eller beroende ska ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet

Att utveckla under året

	Utförare och rapportör
Utveckla SMADIT ²	Polisen Yxhammarsmottagningen
Utveckla tidiga insatser, vård och behandling framförallt när det gäller cannabissmissbruk. Översyn samt inleda samverkan med länssjukvården (Minimaria)	IFO

Att följa och rapportera

	Utförare och rapportör
Ungdomsmottagningen, elevhälsan på gymnasieskolan Yxhammarsmottagningen, samt Cedern erbjuder generöst och ofta kartläggning och rådgivning med hjälp av AUDIT eller AUDIT-C	Respektive verksamhet
IFO unga vuxna kallar samtliga personer mellan 20-25 år till personligt besök med anledning av anmälan. Screeninginstrumentet AUDIT bifogas kallelse.	IFO
IFO unga vuxna erbjuder AUDIT då det är möjligt i samband med möte utifrån kallelse anmälan.	IFO
IFO ska ge sin personal möjlighet att delta i kompetensutveckling och fördjupningskurser för yrkesgrupper som kommer i kontakt med risk- eller missbruk.	IFO
Folkhälsoenheten ska vid behov erbjuda personal som arbetar med vård och behandling utbildning om dopningsmissbruk, dess konsekvenser och vårdbehov.	FOF

² SMADIT - Samverkan Mot Alkohol och Droger I Trafiken – ”erbjudande om vård vid vägkanten”

Förklaringar

Undervisning ANTD- mål och innehåll

Undervisning inom ANTD i läroplaner för gymnasium och grundskolan i huvudsak inskrivet som ”rektors ansvar”. Läroplanen ger inte några tydliga anvisningar om mål och innehåll, förutom i vissa allmänna delar.

Någon samlad bild av hur undervisningen är upplagd vid Borås skolor finns för närvarande inte. Sannolikt är variationen mycket stor och beror på lokala prioriteringar och engagemang.

Med tanke på den roll som en bra undervisning, med tydliga mål och ett innehåll som förändras/utvecklas över skolåren, har i den främjande och förebyggande strategin är det viktigt att utveckla detta lokalt i Borås.

ANTD-rutiner grundskola, gymnasium och öppen ungdomsverksamhet i kommunal regi

Det finns rutiner för vad personal skall göra i akuta skeden och när man upptäcker att ungdomar under 18 år röker, använder alkohol eller missbrukar narkotika. Rutinerna för grundskolan och dess åldersgrupp har funnits i några år och behöver revideras. Rutinerna för gymnasiet är relativt nya och behöver implementeras bättre.

SSPF

Samverkan socialtjänst, skola, polis och fritid är en struktur av samverkan kring ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Gemensamt kan man komma fram till samordnade och kreativa lösningar för barn och föräldrar. I SSPF kan man diskutera också individärenden, där det normalt råder sekretess också mellan myndigheter, genom att vårdnadshavare godkänt detta genom samtycke.

SMADIT

Samverkan mot Alkohol och Droger i Trafiken. Tanken är att personer som upptäcks vid t.ex. en nykterhetskontroll i trafiken i samband med detta skall erbjudas vård och behandling. Ett samverkansschema upprättas mellan aktörer som polis, vårdgivare och stödinsatser.

DAGS

DAGS är ett koncept för föräldramötesverksamhet på grundskolans högstadium. Formatet är storgrupp – en hel årskurs föräldrar eller motsvarande och äger rum i samband med ordinarie föräldramöte på högstadieskolan och informationen tar ca 40 minuter med två interaktiva inslag där föräldrarna medverkar. Konceptet handlar om att vara tonårsförälder och ges vid tre tillfällen vid terminsstarten av årskurserna sju, åtta och nio. Årskurs sju läggs tyngdpunkten på tobak, årskurs 8 på alkohol och årskurs 9 på cannabis. Utöver detta belyses föräldrastilar anpassade till barnets ålder och mognad.

AUDIT och AUDIT-C

AUDIT är ett screeningformulär som används för att bedöma riskbruk, missbruk och beroende av alkohol. Audit-C är en förkortad modell som bedömer alkoholkonsumtion. Formulären är standardmetoder för kartläggning av alkoholproblem

inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten i Sverige och internationellt. Tanken är att resultatet av bedömningen skall diskuteras med den som svarat som därigenom kan få en kort rådgivning baserad på motiverande samtalsmetodik.